

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ «ΤΟ ΝΕΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ
ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ-ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ»**

(N.4387/2016)

07.10.2016

Αντώνης Γραβάνης

Δικηγόρος Λάρισας

Εισαγωγή

Κυρίες και Κύριοι,

Όπως όλοι σας γνωρίζετε, το 2016 αποτέλεσε για τους έλληνες δικηγόρους έτος σκληρού αγώνα. Με μια αιματηρή αποχή διάρκειας εννέα μηνών και μάλιστα με αυστηρότατο πλαίσιο, οι έλληνες δικηγόροι αγωνιστήκαμε κατά ενός ασφαλιστικού νομοσχεδίου (και ήδη ασφαλιστικού νόμου) που θέτει εν αμφιβόλω, όχι απλώς την αξιοπρεπή άσκηση του επαγγέλματός μας, αλλά την ίδια την επαγγελματική μας επιβίωση και υπόσταση.

Ο νέος Νόμος 4387/2016, αν και ήρθε για να διορθώσει ένα παλιό και ήδη προβληματικό καθεστώς, καταφέρνει να δημιουργεί μεγαλύτερα προβλήματα, τα οποία θα διαφανούν μέσα στο 2017, όταν και θα τεθούν σε εφαρμογή οι διατάξεις του για τους ελεύθερους επαγγελματίες και δη για τους δικηγόρους. Οι δικηγόροι μέσω της Ολομέλειας Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος και τον πρόεδρό της κ. Αλεξανδρή, από την πρώτη στιγμή διαρροής του κυβερνητικού προσχεδίου τον Ιανουάριο του 2016, ήγειραν δημόσια ενστάσεις αντισυνταγματικότητας των προτεινόμενων ρυθμίσεων. Τους δικηγόρους ακολούθησαν εκθέσεις και γνωμοδοτήσεις αρμόδιων θεσμικών οργάνων και φορέων όπως το Ελεγκτικό Συνέδριο, η Επιστημονική

Υπηρεσία της Βουλής και το ελληνικό παράρτημα της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της ΕΕ, που εξέφρασαν επιφυλάξεις και παρατηρήσεις περί αντισυνταγματικότητας και αντίθεσης του Ν/Σ με τη νομολογία ΕΔΔικαιωμάτων Ανθρώπου. Όλοι συνέκλιναν στο συμπέρασμα ότι, αν και μιλάμε για “Ασφαλιστικό”, εντούτοις πρόκειται για ένα νομοθέτημα προεχόντως φορολογικού χαρακτήρα, με γενικό αναδιανεμητικό χαρακτήρα και μηδαμινή ανταποδοτικότητα, το οποίο συνδυαζόμενο με την πρωτοφανή φορολογική επιδρομή που υφιστάμεθα τα τελευταία χρόνια, οδηγεί σε δήμευση του προϊόντος της εργασίας των δικηγόρων και των αυτοαπασχολούμενων γενικότερα.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ;

Η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Εργασίας φρόντισε τους τελευταίους 10 μήνες να προβαίνει επανειλημμένα σε μεγαλόστομες διακηρύξεις περί “μεταρρύθμισης του ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού συστήματος υπό ένα ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας με θεμελιώδεις αρχές για την *εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης, κοινωνικής προστασίας και δικαιοσύνης, όρους ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης, αναδιανομής και αλληλεγγύης των γενεών*”. Αυτές

είναι εξάλλου οι αρχές που η κυβερνώσα παράταξη ιδεολογικά πρεσβεύει. Πως υποτίθεται ότι επιτυγχάνονται όλα αυτά;

A. Σύνδεση ασφαλιστικών εισφορών με εισόδημα

Σε σχέση με τους ελεύθερους επαγγελματίες και συγκεκριμένα τους δικηγόρους, το βασικό μέσο για την επίτευξη των ανωτέρω σκοπών και ταυτόχρονα η κύρια αλλαγή σε σχέση με το προϊσχύον καθεστώς, είναι η **σύνδεση των ασφαλιστικών εισφορών με το φορολογητέο εισόδημα** του προηγούμενου οικονομικού έτους, επί του οποίου ο Νέος Νόμος επιβάλλει συνολική επιβάρυνση με συντελεστή ύψους 33,95% (για δικηγόρους επαρχίας) και 37,95% (για δικηγόρους Αθηνών).

Επ' αυτού πρέπει να ειπωθεί ότι καταρχήν η σύνδεση των ασφαλιστικών εισφορών με το πραγματικό εισόδημα **δεν αποτελεί νέα ιδέα**, δεδομένου ότι αντίστοιχης φιλοσοφίας καθεστώς ισχύει σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Εμείς ως δικηγορικό σώμα ΔΙΑΦΩΝΟΥΜΕ με τη φιλοσοφία της ιδέας αυτής (δηλαδή της σύνδεσης της ασφαλιστικής υποχρέωσης με το εισόδημα). Η άσκηση κοινωνικής πολιτικής και αναδιανομής πλούτου από την κυβέρνηση, πρέπει να γίνεται μόνον εντός των επιτρεπτών ορίων της φορολογίας. **Άλλο φορολογία, άλλο κοινωνική ασφάλιση.**

ΟΜΩΣ, πέραν της θεμελιώδους αντίθεσής μας, ο **τρόπος** που η συγκεκριμένη αρχή (δηλαδή «σύνδεση ασφαλιστικών εισφορών με εισόδημα») καθιερώνεται και τίθεται σε εφαρμογή με τον Νέο Ασφαλιστικό Νόμο, δεν έχει προηγούμενο σε άλλη χώρα. ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ δεν επιφέρει άρση των αδικιών και των ανισοτήτων, αλλά αντιθέτως τις επιτείνει, δημιουργώντας και επιπλέον προβλήματα.

Πρόκειται για το τυπικό παράδειγμα μιας εφαρμοσμένης σε άλλες χώρες ιδέας που εγχωρίως δεν υλοποιείται με καλή πρόθεση, αλλά με προφανή γνώμονα την εξυπηρέτηση γενικότερων εισπρακτικών αναγκών, και παράλληλα πολιτικών σκοπιμοτήτων και πελατειακών συμφερόντων. Θα αναφερθώ σε κάποιες χαρακτηριστικές αστοχίες και αντιφάσεις μεταξύ των διακηρύξεων και των αποτελεσμάτων:

1. **Σύνδεση εισφορών με το εισόδημα δεν σημαίνει κατ' ανάγκη θέσπιση ποσοστιαίου συντελεστή**, πολλώ δε μάλλον 37,95% ή 33,95% επί του εισοδήματος, σαν να είναι αμιγής φορολόγηση. Ως παραδείγματα σε τρίτες χώρες, αναφέρω:

α) Καθορισμός ενός ποσού βασικής ασφαλιστικής εισφοράς για εισοδήματα πάνω από το όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης, και κατόπιν επ' αυτού να υπολογίζονται κλιμακούμενες προκαθορισμένες επιβαρύνσεις συνδεδεμένες με τα εισοδήματα προηγούμενων χρήσεων (και όχι μόνον της αμέσως προηγούμενης),

β) θέσπιση ασφαλιστικών κατηγοριών, για την υπαγωγή στις οποίες, να λαμβάνονται υπόψη τόσο τα έτη ασφάλισης, όσο και το εισόδημα προηγούμενων ετών (Τσεχία),

γ) θεμελίωση δικαιώματος αμφισβήτησης της αυτόματης υπαγωγής σε ανώτερη ασφαλιστική κατηγορία λόγω μη κάλυψης εισοδηματικών κριτηρίων (έτη ασφάλισης ως μαχητό κριτήριο - Κύπρος).

2. Επίσης, με βάση την κοινή λογική, ιδιαίτερα όταν συνοδεύεται από περίσσειμα “κοινωνικής ευαισθησίας”, **η σύνδεση ασφαλιστικών εισφορών με το εισόδημα θα έπρεπε να σημαίνει συμβολικές εισφορές ή μηδενικές εισφορές για όσα εισοδήματα κινούνται κάτω από το όριο της αξιοπρεπούς διαβίωσης ή είναι μηδενικά.** ΟΜΩΣ ούτε αυτό συμβαίνει, παρότι και αυτό προβλέπεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, (ακόμη και στην νεοφιλελεύθερη Μεγάλη Βρετανία υπάρχει ανεισφορολόγητο ως τα 7106 ευρώ, ενώ για εισοδήματα από 7106 ως 9606 ευρώ, η ετήσια εισφορά ανέρχεται σε 172,64 ευρώ). Αντιθέτως, με τον νέο ασφαλιστικό νόμο εισάγεται πλαφόν ελάχιστης ασφαλιστικής εισφοράς περίπου 2.000 ευρώ που είναι ποσό αντικειμενικά υπέρογκο για τη μεγάλη μερίδα δικηγόρων με πολύ χαμηλά ή με μηδενικά εισοδήματα.

3. Ο νέος ασφαλιστικός νόμος **-σε σχέση με το προϊσχύον καθεστώς-** παρέχει πολύ μικρές ελαφρύνσεις (της τάξης των 200-300 ευρώ ετησίως) για τα ετήσια εισοδήματα ως 10.000 ευρώ, και εκτοξεύει το κόστος κατά μερικές χιλιάδες ευρώ ετησίως στα εισοδήματα από το (δήθεν) **ιλιγγιώδες ύψος των 12.000 ευρώ ετησίως**, για τα οποία πλέον η συνολική φορολογική-ασφαλιστική επιβάρυνση αγγίζει το 60% του συνολικού εισοδήματος, δίχως να υπολογίζεται η προκαταβολή φόρου 100% και οι λοιπές επιβαρύνσεις του καθενός (ΕΝΦΙΑ, τέλη κυκλοφορίας κλπ).

Αλήθεια, ποιός μπορεί να επιβιώσει με αξιοπρέπεια και να σταθεί με συνέπεια στον επαγγελματικό βίο με το υπόλοιπο 40% (στην καλύτερη περίπτωση και μόνον αν δεν υπάρχουν υποχρεώσεις ΕΝΦΙΑ, ΙΧ κ.α.); Συνάδουν με το Σύνταγμα τέτοιου τύπου επιβαρύνσεις επί του εισοδήματος; Θα το δούμε στη συνέχεια...

4. Ακόμη και σήμερα, μήνες μετά την ψήφιση του νόμου, **δεν έχει αποσαφηνιστεί επισήμως ο προσδιορισμός του "φορολογητέου εισοδήματος"**, που αποτελεί τη βάση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών. **Κανείς δεν γνωρίζει αν ο νομοθέτης εννοεί το πραγματικό ή το τεκμαρτό εισόδημα, κανείς δεν ξέρει αν μιλάμε για το δηλωθέν ή το διοικητικώς προσδιοριζόμενο.** Τούτο θα αποσαφηνιστεί με Υ.Α. Γίνεται όμως αμέσως αντιληπτή η τεράστια διαφορά

των επιπτώσεων στην ασφαλιστική επιβάρυνση που θα σημάνει οποιαδήποτε εναλλακτική ερμηνεία του όρου **«φορολογητέο εισόδημα» αλλά και το καθεστώς ομηρείας στο οποίο πλέον βρισκόμαστε.**

5. Υπάρχει και μια **κραυγαλέα αντίφαση** που αφορά στα πολύ υψηλά εισοδήματα την οποία πρέπει να αναφέρω περισσότερο για να καταδείξω την υποκριτική προσέγγιση επί του θέματος της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, παρά διότι συμφωνώ με την επιβολή δρακόντειων ασφαλιστικών εισφορών, όπως προείπα. Ο νόμος λοιπόν, που σκοπό έχει την επίτευξη της κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω της εξάλειψης αδικιών σε βάρος των οικονομικά αδυνάτων κλπ, όχι μόνον δεν μετατοπίζει το βάρος του φορτίου στα πραγματικά υψηλά και πολύ υψηλά εισοδήματα, αλλά αντιθέτως **θέτει μέγιστο ΠΛΑΦΟΝ στο ύψος των ασφαλιστικών εισφορών,** ίσο με το αναλογούν ποσοστό για φορολογητέο εισόδημα 70.000 ευρώ (26.565 ευρώ με μηδενική ανταποδοτικότητα). Έτσι, ο δικηγόρος που παρέχει νομική εργασία και συμβουλή πχ στα επίκαιρα ζητήματα ιδιωτικοποιήσεων και των σχετικών συμβάσεων, με αντικείμενο εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ αμειβόμενος καθ' υπόθεση εργασίας με 3 εκατομμύρια ευρώ, θα καταβάλλει ασφαλιστικές εισφορές ίσες με τον έχοντα φορολογητέο εισόδημα 70.000 ευρώ (που στην τελική μπορεί να ήταν και η επαγγελματική χρονιά της ζωής του).

Αυτά περί κοινωνικής δικαιοσύνης, αλληλεγγύης, αναδιανομής και νέου ασφαλιστικού νόμου. Οι λέξεις δείχνουν να χάνουν το νόημά τους πραγματικά...

B. Ενοποίηση ασφαλιστικών κλάδων στον ΕΦΚΑ

Ο δεύτερος πυλώνας της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης σύμφωνα με το Νέο Νόμο είναι η ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων, ακόμη και των πιο ετερόκλητων (Δ.Υ., ενστόλων, υπαλλήλων ΝΠΔΔ και ΔΕΚΟ, μισθωτών, αγροτών, αυτοαπασχολούμενων, ελευθέρων επαγγελματιών, επιστημόνων) στον Υπερφορέα ΕΦΚΑ (Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης). Όμως δυστυχώς ούτε ο δεύτερος πυλώνας της μεταρρύθμισης πείθει για τις ελκρινείς προθέσεις του νομοθέτη. Και τούτο, για τον **απλούστατο λόγο, ότι η δρομολογούμενη ενοποίηση των φορέων δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη ενοποίηση των ρυθμίσεων για ασφαλιστικές εισφορές και ασφαλιστικές παροχές.**

Συνεπώς, στο βαβυλωνιακό τοπίο του ΕΦΚΑ, οι εισφορές του μαχόμενου δικηγόρου των 5.000, των 10.000 και 15.000 ευρώ ετησίως, αλλά και τα αποθεματικά του Ταμείου του, δηλ. του Τομέα Νομικών του ΕΤΑΑ, θα εισρεύσουν στον ενιαίο κουμπαρά του ΕΦΚΑ για να καλύψουν -μεταξύ άλλων- και τις υψηλές συντάξεις των υπαλλήλων των ΔΕΚΟ ή άλλων προνομιούχων του στενού ή ευρύτερου Δημοσίου Τομέα που αδυνατεί αυτή τη στιγμή να καλύψει ο κρατικός προϋπολογισμός (που

ειρήσθω εν παρόδω οφείλει στον Τομέα Νομικών άνω των 700 εκατομμυρίων ευρώ από PSI και τριμερή χρηματοδότηση). Στην ουσία δηλαδή, μέσω της ενοποίησης αυτής έχουμε αναδιανομή εισοδήματος, όχι προς την κατεύθυνση των ασθενέστερων, αλλά –αν είναι δυνατόν- από την πλευρά των ασθενέστερων προς τους πιο προνομιούχους!!! **Να είναι αυτό άραγε επιλεκτική αίσθηση κοινωνικής δικαιοσύνης, ή μήπως συνειδητή επιλογή εκπορευόμενη από πολιτική σκοπιμότητα;** Αν λάβουμε υπόψη μας πρόσφατες δηλώσεις βουλευτών της κυβερνώσας παράταξης ότι *“οι ελεύθεροι επαγγελματίες και επιστήμονες πρέπει να πληρώσουν γιατί στο δημοψήφισμα ήταν με το ΜΕΝΟΥΜΕ ΕΥΡΩΠΗ”* (λες και όλοι έχουμε μια στάμπα στο μέτωπο για το τι ψηφίσαμε)... τότε πολύ φοβούμαι ότι ο χαρακτήρας του Ασφαλιστικού Νόμου δεν είναι απλά μη ανταποδοτικός και αναδιανεμητικός, αλλά μάλλον..... **Τιμωρητικός!**

ΘΕΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Ο δικηγορικός κόσμος έχει από την πρώτη στιγμή αποδοκιμάσει το νέο Ασφαλιστικό σύστημα, ως νομοθέτημα προεχόντως φορολογικού χαρακτήρα και το αντιμετωπίζει ως ένα ενιαίο και αδιάσπαστο σύνολο με το Φορολογικό και τις ισχύουσες δρακόντειες φορολογικές διατάξεις που μαστίζουν τα τελευταία χρόνια την κοινωνία.

Γιατί αντιμετωπίζουν οι δικηγόροι το Ασφαλιστικό και το Φορολογικό ως ενιαίο σύνολο:

1. Και τα δύο συστήματα βασίζονται σε κοινές αρχές:

α) Έχουν ως βάση υπολογισμού “φορολογητέο εισόδημα”,

β) Επιβάλλουν επιβαρύνσεις βάσει υψηλότερων ποσοστιαίων συντελεστών επί του ίδιου εισοδήματος,

2. Και τα δύο συστήματα λειτουργούν αναδιανεμητικά υπό την ευρεία έννοια, αφού προορίζονται να καλύψουν δημόσια βάρη δίχως διάκριση της πηγής προέλευσης των εσόδων τους, (με τη σύσταση του ΕΦΚΑ οι εισφορές των αυτοαπασχολούμενων θα κατευθύνονται προς κάλυψη αναγκών μισθωτών ιδιωτικού και δημοσίου τομέα και συνταξιούχων αυτών των κλάδων).

3. Παρέχουν μηδενική ανταποδοτικότητα, αφού ακόμη και όποιος αυτοαπασχολούμενος καταβάλλει το ανώτατο πλαφόν ασφαλιστικών εισφορών (26.500 ευρώ ετησίως) δεν θα τύχει παρά συμβολικά μεγαλύτερης σύνταξης από εκείνον που καταβάλλει το ελάχιστο (2.000 ευρώ ετησίως). *(Πάντα μιλώντας με τα σημερινά δεδομένα. Δεν αποκλείεται μελλοντικά να καταργηθεί ακόμη και η συμβολική αυτή διαφορά).*

4. Οι συνέπειές των δύο συστημάτων (Ασφαλιστικού και Φορολογικού) επί του εισοδήματος των αυτοαπασχολούμενων δικηγόρων είναι κοινές και ενιαίες.

(θα μπορούσε κανείς μάλιστα να πει «κοινώς και ενιαίως καταστροφικές»)

5. Μάλιστα ο νομοθέτης, ίσως προκειμένου να μη υπάρχουν παρανοήσεις για την πραγματική του στόχευση, θεσπίζει στο άρθρο 45 του **Ασφαλιστικού Νόμου «κοινό μητρώο των υπόχρεων καταβολής ασφαλιστικών εισφορών και φόρου εισοδήματος στο οποίο ενσωματώνονται και εναρμονίζονται οι διαδικασίες εγγραφής, δήλωσης, πληρωμής και βεβαίωσης καταβολής του φόρου εισοδήματος και των ασφαλιστικών εισφορών. Το εν λόγω μητρώο τηρείται στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων.»**.

[Δηλαδή, το λένε και μόνοι τους οι άνθρωποι...]

Για όλους τους ανωτέρω λόγους, το Δικηγορικό Σώμα θεωρεί το νέο σύστημα ασφαλιστικών εισφορών **ως έναν ακόμη φόρο**, που αθροιζόμενος με την ήδη υπάρχουσα υψηλότετη φορολόγηση [αρχικός φόρος εισοδήματος 22%-29%-37%-45% από το πρώτο ευρώ, προκαταβολή φόρου 100%, εισφορά αλληλεγγύης, τέλος επιτηδεύματος, ΦΠΑ 24% στις δικηγορικές υπηρεσίες (με εγγενή αδυναμία συμψηφισμού)], **έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ασύλληπτου ΥΠΕΡΦΟΡΟΥ** που οδηγεί τον μέσο δικηγόρο σε υποχρέωση απόδοσης άνω του 60%

του συνολικού του εισοδήματος στο Δημόσιο. Δεν μπορώ να βρω καλύτερο χαρακτηρισμό για αυτή την επιβάρυνση από τον όρο «ΔΗΜΕΥΣΗ». Αυτή είναι και η επίσημη θέση του Δικηγορικού Σώματος, όπως έχει πολλάκις εκφραστεί δια του Προέδρου της Ολομέλειας και του ΔΣΑ κ. Βασίλη Αλεξανδρή. **Ο νέος Ασφαλιστικός Νόμος δεν είναι τίποτε περισσότερο από μια απροκάλυπτη απόπειρα κεκαλυμμένου πολλαπλασιασμού των φορολογικών βαρών σε βάρος των ελευθέρων επαγγελματιών, αυτοαπασχολούμενων και επιστημόνων και κατά μείζονα λόγο σε βάρος των δικηγόρων.** Μας τιμάνε με την παρουσία τους μέλη της Ολομελείας αλλά και της επιστημονικής επιτροπής της Ολομέλειας για το Ασφαλιστικό, που ευελπιστώ ότι με τη συμμετοχή τους θα εμπλουτίσουν τη συζήτηση που θα ακολουθήσει.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Από την πρώτη στιγμή διαρροής του προσχεδίου, σύσσωμος ο νομικός κόσμος διατύπωσε τις ενστάσεις αντισυνταγματικότητας επί συγκεκριμένων θεμάτων.

1. Έλλειψη αναλογιστικών μελετών

Πρώτη η Ολομέλεια Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων καυτηρίασε και καταδίκασε αυτή την κραυγαλέα παραβίαση, δηλαδή την έλλειψη προηγούμενων

αναλογιστικών μελετών, οι οποίες προβλέπονται από το άρθρο 22 παρ. 5 Συντάγματος που θεμελιώνει τον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης σε συνδυασμό με το άρθρο 106 παρ. 1 Συντάγματος περί «προγραμματισμού και συντονισμού της οικονομικής δραστηριότητας για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης».

Η υποχρέωση για εκπόνηση αναλογιστικών μελετών αφορά κάθε νομοθετική ρύθμιση που αφορά σε παροχές, έσοδα και οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης. Πέραν του Συντάγματος, η υποχρέωση αυτή θεμελιώνεται και στη **Διεθνή Σύμβαση Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας** (που κυρώθηκε εγχωρίως με τον Ν. 1136/1981). Αξιοσημείωτο είναι ότι το 1996 το ΣτΕ είχε κρίνει ως αντισυνταγματική τη διάταξη του άρθρου 13 παρ. 8 Ν. 2335/1995 που έθετε στη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού την υποχρέωση σύνταξης αναλογιστικών μελετών (σε περίπτωση μεταβολής της χρηματοδότησης και των παροχών των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης). **Το ΣτΕ είχε κρίνει τότε, ότι η διάταξη αυτή προσκρούει στο άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος που καθιερώνει ως υποχρεωτική τη σύνταξη αναλογιστικής μελέτης.**

Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι το 2009 ακόμη και ο νυν Υπ. Εργασίας κ. Κατρούγκαλος στην μελέτη του με τίτλο «Τα συνταγματικά όρια της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης» υποστήριζε πως η τυχόν συγχώνευση ασφαλιστικών φορέων σε

έναν νέο φορέα (λέγε με ΕΦΚΑ) προϋποθέτει σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 5 Συντάγματος την ύπαρξη σχετικής αναλογιστικής μελέτης.

Πρέπει να τονιστεί εν προκειμένω, ότι η έλλειψη αναλογιστικών μελετών αναφορικά με το Ταμείο Νομικών αποκτά ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα, δεδομένου ότι μόλις πριν έναν χρόνο (το φθινόπωρο 2015) η διοίκησή του είχε ζητήσει εγγράφως από το Υπουργείο τη διενέργειά της, δίχως όμως την παραμικρή ανταπόκριση.

2. Παραβίαση των συνταγματικών ορίων ασφαλιστικής εισφοροδοτικής επιβάρυνσης

Όπως προαναφέρθηκε, σε διάφορες έννομες τάξεις έχει εισαχθεί η σύνδεση των ασφαλιστικών βαρών με το πραγματικό εισόδημα του ασφαλιστικού υποκειμένου. Προφανώς όμως δεν νοείται απεριόριστη ευχέρεια καθορισμού της ποσοστιαίας επιβάρυνσης επί του εισοδήματος για ασφαλιστικές εισφορές.

Κατ' αρχήν υφίσταται το **αποκλειστικό δικαίωμα στην προσωπική εργασία και το προϊόν της**, δηλαδή το εκ της εργασίας εισόδημα, όπως αυτό θεμελιώνεται στα άρθρα 5 παρ. 1, 17 και 22 παρ. 1 Συντάγματος. Ο νόμιμος περιορισμός του δικαιώματος αυτού μέσω της φορολογικής υποχρέωσης (Συντ. 4 παρ. 5) και της υποχρεωτικής συμμετοχής στην κοινωνική ασφάλιση (Συντ. 22 παρ. 5)

πρέπει με τη σειρά του να τηρεί τα όρια που τίθενται από την αρχή της αναλογικότητας (Συντ. 25 παρ.1) αλλά και την προστασία του ίδιου του πυρήνα του δικαιώματος (Συντ. 2 παρ.1). Κατά συνέπεια, όταν ως ασφαλιστικές εισφορές καθορίζονται ποσοστιαίοι συντελεστές (τόσο υψηλοί) που αφαιρούν –σε συνδυασμό με την φορολογία- το μεγαλύτερο μέρος του παραχθέντος εισοδήματος, τότε συντρέχει δυσανάλογος περιορισμός του δικαιώματος επί του προϊόντος της εργασίας του αυτοαπασχολούμενου κατά τα ως άνω.

Όπως προεκτέθηκε, η συνολική ασφαλιστική και φορολογική επιβάρυνση επί του εισοδήματος του ελεύθερου επαγγελματία υπερβαίνει πλέον το 60% **και σε πολλές περιπτώσεις ακόμη και το 70%** του συνολικού του εισοδήματος, δηλαδή του προϊόντος της εργασίας του. Αν ληφθούν υπόψη και οι λοιπές εκ του νόμου προβλεπόμενες επιβαρύνσεις που συνοδεύουν το επάγγελμα του δικηγόρου, είναι ξεκάθαρο ότι συντρέχει υπέρβαση των συνταγματικών ορίων. Τονίζεται ότι σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2287/2015 απόφαση Ολομέλειας ΣτΕ **«τα ληφθέντα μέτρα πρέπει να εξετάζονται αθροιστικά ως προς τις επιπτώσεις τους στη μείωση του επιπέδου ζωής»**, δηλαδή αποδεικνύεται ότι η εκ μέρους της Ολομέλειας Δικηγορικών Συλλόγων αντιμετώπιση του Φορολογικού-Ασφαλιστικού ως ενιαίου συνόλου έχει ξεκάθαρη συνταγματική θεμελίωση.

3. Δυσανάλογος περιορισμός δικαιώματος δικαστικής προστασίας πολίτη

Σύμφωνα με τον νέο Ασφαλιστικό Νόμο το γραμματίο προκαταβολής εισφορών επιβαρύνεται με ποσοστό 20% επί της εκάστοτε νόμιμης δικηγορικής αμοιβής υπέρ ΕΦΚΑ. Η επιβάρυνση αυτή έρχεται να προστεθεί στις ήδη υπάρχουσες προκαταβαλλόμενες χρεώσεις τις οποίες εκτοξεύει πλέον συνολικά σε ποσοστό περίπου 60%, χωρίς να συνυπολογίζεται ο ΦΠΑ 24%. Με δεδομένο ότι η ονομαστική αξία του γραμματίου είναι στην πράξη η ελάχιστη καταβαλλόμενη εκ μέρους του διαδίκου, και δεδομένης της θέσπισης απαραδέκτου σε περίπτωση μη προσκομιδής του σχετικού γραμματίου προκαταβολής, γίνεται σαφές ότι το κόστος πρόσβασης στη δικαιοσύνη αυξάνεται υπέρμετρα, **κατά παραβίαση του άρθρου 20 παρ. 1 Συντάγματος**. Πρέπει να γίνει σαφές ότι το ελάχιστο κόστος που εκτοξεύεται απαγορευτικά, καθιστά ακόμη πιο δύσκολη την εισπραξιμότητα αμοιβής εκ μέρους του μαχόμενου δικηγόρου και έτσι πλήττεται καίρια το κατά τα προεκτεθέντα δικαίωμα του δικηγόρου επί του προϊόντος της εργασίας του.

4. Ανεισφορολόγητο/Αφορολόγητο - Ελάχιστο όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης

Η συνταγματική υποχρέωση θέσπισης ενός ελαχίστου ορίου αξιοπρεπούς διαβίωσης για τον καθένα, ο καθορισμός του οποίου εναπόκειται στον νομοθέτη, προκύπτει από το συνδυασμό των συνταγματικών αρχών προστασίας της ανθρώπινης αξίας (Συντ. 2 παρ.1) και της αρχής της αναλογικής ή διαφοροποιητικής ισότητας (Συντ. 4 παρ.1) στις οποίες θεμελιώνεται και

συνταγματικά η αρχή σεβασμού της εισφοροδοτικής ικανότητας ως προϋπόθεσης για την εισφοροδοτική υποχρέωση, και όλων των ανωτέρω με το άρθρο 25 Συντάγματος (αρχή του κοινωνικού κράτους).

Στην εγχώρια έννομη τάξη η ως άνω αρχή βρίσκει εφαρμογή στο ισχύον αφορολόγητο όριο για τους μισθωτούς, στην καθιέρωση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, στην καθιέρωση ακατασχέτου ορίου μισθών και τραπεζικών λογαριασμών, στην αναγνώριση του ορίου φτώχειας κατά τα διεθνώς οριζόμενα.

Βάσει των ανωτέρω, το ελάχιστο προστατευόμενο εισόδημα πρέπει να είναι τόσο αφορολόγητο όσο και ανεισοφορολόγητο. Συνεπώς η υποχρέωση καταβολής ελάχιστης ασφαλιστικής εισφοράς που βαρύνει ακόμη και τους έχοντες μηδενικά εισοδήματα επαγγελματίες, προσκρούει στις προπεριγραφείσες συνταγματικές αρχές. Επιπλέον συνιστά παραβίαση της συνταγματικής αρχής της ισότητας, εφόσον επιφυλάσσει ευμενέστερη φορολογική-ασφαλιστική αντιμετώπιση στους μισθωτούς (αφορολόγητο) εν σχέσει με τους αυτοαπασχολούμενους του ίδιου εισοδήματος.

Επί των ανωτέρω θεμάτων έχουν τοποθετηθεί με ταυτόσημη επιχειρηματολογία τόσο η ΟΚΕ, όσο και η Επιστημονική υπηρεσία της Βουλής η οποία μάλιστα επισημαίνει χαρακτηριστικά *«ότι, ειδικώς ως προς συγκεκριμένες κατηγορίες ασφαλισμένων (αυτοαπασχολούμενους και ελεύθερους επαγγελματίες), η*

επιβολή εισφοράς κύριας σύνταξης, επικουρικής ασφάλισης, υγειονομικής περίθαλψης και εφάπαξ παροχής, με συντελεστή άνω του 35% επί του εισοδήματός τους, σε συνδυασμό με τις θεσπιζόμενες, διά του άρθρου 113 του παρόντος, νέες κλίμακες συντελεστών φόρου εισοδήματος και εισφοράς αλληλεγγύης, άγει, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε υπέρμετρη μείωση του εισοδήματός τους και θίγει το, κατά το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, δικαίωμα συμμετοχής τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας...»

[Επίσης ως ιδιαίτερα σημαντική μπορεί να αξιολογηθεί η γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου **καίτοι άπτεται αποκλειστικά** των συνταξιοδοτικών διατάξεων του Δημοσίου, κατά το άρθρο 73 παρ. 2 Συντ. & 85 παρ. 5 ΚτΒ. Η Γνωμοδότηση του Δικαστηρίου, περιλαμβάνεται στα Πρακτικά της 1ης ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ της 20ης Απριλίου 2016. Το Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι το σχέδιο νόμου είναι αντισυνταγματικό σε πλείονα σημεία:

1. Έλλειψη αναλογιστικών μελετών

Κατά την Εισήγησή του προς την Ολομέλεια ο Γενικός Επίτροπος της Επικράτειας Μιχαήλ Ζυμής έθεσε ως αφετηριακό και κομβικό σημείο αξιολόγησης του νομοσχεδίου την έλλειψη αναλογιστικής μελέτης. Κατά την εισήγηση: «(...) **δεν συνάγεται ότι έχουν συνταχθεί και ληφθεί υπόψη αναλογιστικές μελέτες, ώστε να μπορεί να τεκμηριωθεί ότι το πλέγμα των διατάξεων αυτών και οι απονεμόμενες εφεξής παροχές, σε συνδυασμό με τα επιβαλλόμενα στους ασφαλισμένους βάρη θα λειτουργήσει μελλοντικά επ' ωφελεία των συνταξιούχων και θα επιφέρει, έστω και μακροπρόθεσμα, μία δίκαιη εξισορρόπηση του ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος (βιωσιμότητα**

συνταξιοδοτικού συστήματος) με τον νυν επιχειρούμενο περιορισμό των δικαιωμάτων και των νομίμων προσδοκιών τους, ούτε και αιτιολογείται η αδυναμία θεσμοθέτησης ηπιότερων εναλλακτικών μέτρων για την κατηγορία των συνταξιούχων που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος σχεδίου νόμου και να εξετασθεί η συνολική επιβάρυνσή της από τα διαδοχικώς θεσπιζόμενα σε βάρος της μέτρα (άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος)».

Την θέση αυτή υιοθετεί το Δικαστήριο με αφορμή την κρίση του επί του άρθρου 13 (περί επιβολής ανωτάτου ορίου στις συντάξεις), επισημαίνοντας ότι «Ελλείψει ειδικής αναλογιστικής μελέτης, δεν μπορεί να τεκμηριωθεί η αναγκαιότητα και η προσφορότητα του περιορισμού που εισάγεται με τις εν λόγω ρυθμίσεις. Πολύ περισσότερο που πρόκειται κατ' ουσίαν για οριζόντια περικοπή συντάξεων άνω ορισμένου ποσού χωρίς την συνεκτίμηση άλλων κριτηρίων όπως λ.χ. η διάρκεια του εργασιακού βίου».

2. Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης

Επαναλαμβάνοντας κατ' ουσίαν προηγούμενη γνωμοδότησή του, το Δικαστήριο εμμένει στην θέση του ότι η ένταξη των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών σε ενιαίο κλάδο κύριας σύνταξης με τους ασφαλισμένους του ιδιωτικού τομέα, δεν συνάδει με τις συνταγματικές διατάξεις των άρθρων 103, 73 παρ. 2, 98 παρ. 1 περ. δ και στ.. Ειδικότερα, δέχθηκε ότι **«Η υπαγωγή με νόμο σε ενιαίο ασφαλιστικό οργανισμό των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών με τους λοιπούς εργαζόμενους δεν συνάδει με τη θέση που το ισχύον Σύνταγμα επιφυλάσσει σ' αυτούς, δεδομένου ότι αυτή συνιστά συνταγματικό κεκτημένο, η ανατροπή του οποίου απαιτεί αναθεώρηση των σχετικών συνταγματικών διατάξεων. Περαιτέρω, η ρύθμιση αυτή θέτει ζήτημα αντίθεσης στην αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης που απορρέει από το κράτος δικαίου, δοθέντος ότι η υπαγωγή των εργαζομένων στο σύστημα κοινωνικής ή επαγγελματικής ασφάλισης αποτελεί ουσιώδη**

παράγοντα που εκτιμάται κατά την επιλογή του επαγγέλματος. Ενόψει αυτών, το υπό εξέταση σχέδιο νόμου, εφόσον στηρίζεται στην ενιαία ασφαλιστική αντιμετώπιση προσώπων που σύμφωνα με το Σύνταγμα δεν μπορούν να υπαχθούν στον ίδιο ασφαλιστικό οργανισμό, εγείρει ζήτημα αντισυνταγματικότητας στο σύνολό του, καθόσον ανατρέπεται το νομοθετικό του θεμέλιο».

3. Διακοπή κρατικής χρηματοδότησης - Εξασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος

Η πλήρης διακοπή της δυνατότητας της κρατικής χρηματοδότησης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης -που αντιφάσκει, πάντως, προς την αναφερόμενη εγγυητική υποχρέωση του Δημοσίου- θέτει ζήτημα συμβατότητας προς το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος (άρθρο 2 παρ. 5).

4. Παλαιοί και νέοι συνταξιούχοι

Αξιοσημείωτη είναι, τέλος, η ειδικότερη γνώμη του Συμβούλου Γεωργίου Βοίλη, κατά την οποία «η διαφοροποίηση με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2 των συνταξιούχων ως προς το ύψος της καταβαλλόμενης σύνταξης με βάση το τυχαίο γεγονός του χρόνου εξόδου τους από την υπηρεσία και η εξ αυτού και μόνον διαφοροποίησή τους και η δημιουργία δύο κατηγοριών συνταξιούχων (πριν και μετά το νόμο) ήτοι παλαιών και νέων συνταξιούχων, που με τα ίδια χρόνια υπηρεσίας, τον ίδιο βαθμό και μισθό ενεργείας να λαμβάνουν διαφορετικές συντάξεις, η διαφορά των οποίων μπορεί να φθάνει και στο 35%, αντίκειται στις θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας που επιβάλλουν την ίση μεταχείριση των ομοίων και την αναλογική συνεισφορά στα δημοσιονομικά βάρη, αρχές που παραβιάζονται σαφώς με τις επίμαχες ρυθμίσεις που στηρίζουν την ως άνω διαφοροποίηση στο τυχαίο γεγονός του χρόνου εξόδου των υπαλλήλων και εν συνεχεία συνταξιούχων από την υπηρεσία».]

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΝΟΝΤΑΣ

Ο Ασφαλιστικός Νόμος στο πλαίσιο της περιώνυμης «ασφαλιστικής μεταρρύθμισης», καθόσον αφορά τους αυτοαπασχολούμενους δεν αποτελεί παρά μια προσπάθεια κεκαλυμμένης επιβολής πρόσθετων φορολογικών βαρών δημοτικού χαρακτήρα.

Πλήττει τους δικηγόρους οδηγώντας τους (ειδικά τους νέους) στην εγκατάλειψη της δικηγορίας, στην υπαλληλοποίηση ή στην ανεργία. Στο σημείο αυτό δεν πρέπει να διαφύγει της προσοχής μας η κατά καιρούς εκπεφρασμένη άποψη εκπροσώπων των δανειστών **για ανάγκη συρρίκνωσης του ποσοστού αυτοαπασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών στην ελληνική κοινωνία. Κατά το “Αγάπη μου συρρίκνωσα τα παιδιά” ένα πράμα...**

Οι μεγαλόστομες αναφορές περί «αλληλεγγύης των γενεών» που αποτελούν και την πεμπτουσία του αναδιανεμητικού ασφαλιστικού μοντέλου που ευαγγελίζεται η κυβέρνηση, φαντάζουν κενές περιεχομένου, την ίδια στιγμή που μέσω της δημοτικής υπερφορολόγησης συντελείται συστηματική εξολόθρευση των νέων (δικηγόρων, επιστημόνων και αυτοαπασχολούμενων εν γένει) που υποτίθεται ότι είναι ακριβώς εκείνοι που θα «αιμοδοτούσαν» το ασφαλιστικό σύστημα. Η συνεχιζόμενη τάση φυγής δικηγόρων από το επάγγελμα έχει ξεπεράσει κάθε ιστορικό

προηγούμενο (ενδεικτικά ο ΔΣΛ μετά από πενήντα χρόνια συνεχιζόμενης αύξησης των μελών του απώλεσε μόλις τα τελευταία 5 χρόνια το 20% της δύναμής του). Αν στο παραπάνω προστεθεί η δημογραφική εξέλιξη γήρανσης του πληθυσμού και η αδυναμία του κράτους για στήριξη του δεύτερου πυλώνα υποχρεωτικής ασφάλισης, τότε συνάγεται το συμπέρασμα ότι και η «αλληλεγγύη των γενεών» είναι ένας κενός περιεχομένου όρος. Οι περισσότεροι από τους παρισταμένους, είναι αμφίβολο αν θα λάβουμε στο τέλος του εργασιακού μας βίου, έστω και την πολυδιαφημισμένη και δήθεν εγγυημένη **(ελλείψει αναλογιστικών μελετών)** Εθνική Σύνταξη.

Κυρίες και Κύριοι,

Δεδηλωμένη πρόθεση των ελλήνων δικηγόρων βάσει ομόφωνων αποφάσεων της Ολομέλειας είναι να προσβάλλουν δικαστικώς τις εφαρμοστικές διοικητικές πράξεις σε όλες τις βαθμίδες, προκειμένου να διαγνωστεί και δικαστικά η αντισυνταγματικότητα του Νόμου 4387/2016. **Πίστη μας είναι ότι οι έλληνες διοικητικοί δικαστές θα διασφαλίσουν την ανεξαρτησία τους έναντι της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας και θα απονείμουν ανεπηρέαστοι δικαιοσύνη, αναγνωρίζοντας το δίκαιο των επιχειρημάτων μας.**